

Un Mercat Comú que ho és poc

El projecte europeu no suposa, ni de bon tros, ara com ara, una voluntat decidida d'integració econòmica, i menys política. L'entrada de l'Estat espanyol a la CEE, però, era necessària, com també es fa necessari analitzar en conjunt en què ens afectarà l'adhesió, en qüestions econòmiques i en retalls autònomicos.

F Amat SÀNCHEZ
 a pocs dies, es va signar el Tractat d'adhesió de l'Estat espanyol a la CEE, fet que implica que, una vegada ratificat aquest tractat pels respectius parlaments, serem membres de la Comunitat que es va constituir el 1957 a fi de «fixar les bases d'una unió més estreta entre els pobles europeus».

Aquest fet ha estat presentat, i sens dubte ho és, com el major èxit de la política exterior espanyola en les últimes dècades. El triomfalisme oficial, l'optimisme desmesurat sobre l'esdevenidor, el temor d'alguns interessos corporativistes (i d'altres que no ho són) i el desconeixement generalitzat, han estat els sentiments majoritària-

ment suscitats per l'acte del dia 12.

Les conseqüències reals de l'adhesió constitueixen la gran incògnita dels pròxims anys per a polítics, empresaris, sindicats i ciutadans en general. Més enllà del triomfalisme oficial (no allunyat d'altres interessos «occidentalistes» i de la necessitat de compensar el desencís provocat pel conjunt de la política eco-

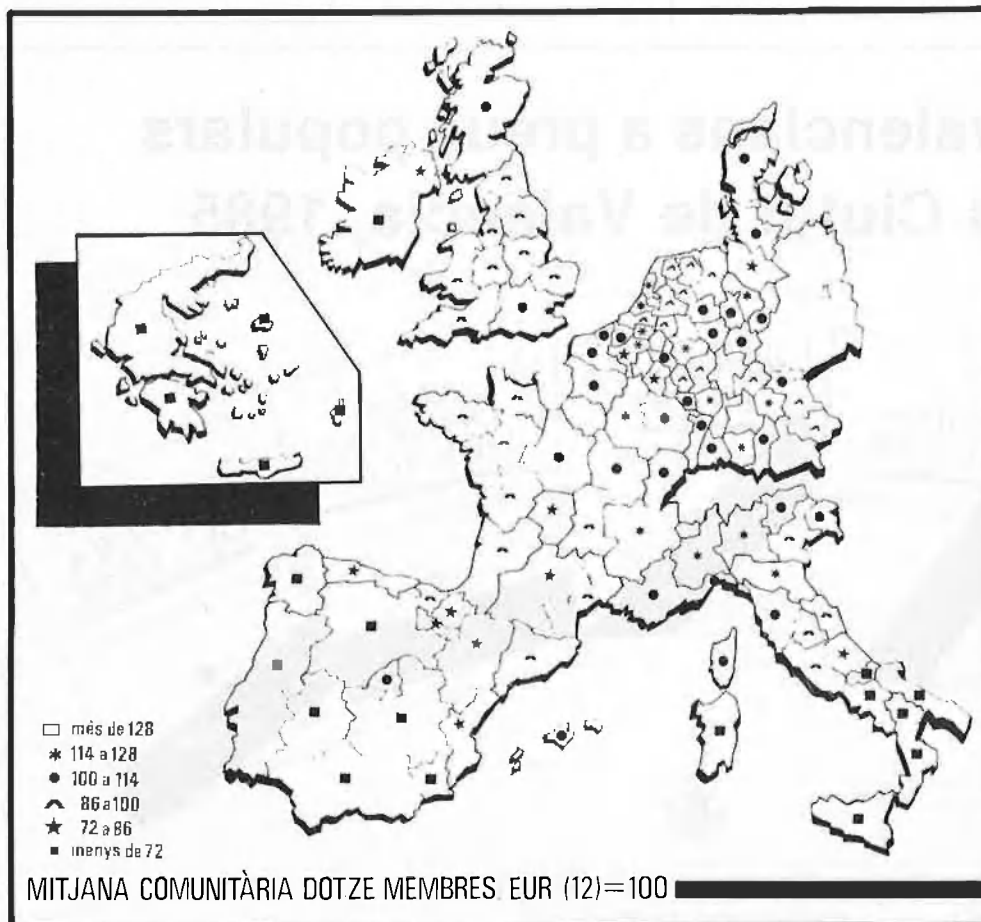
nòmica), cal fer-ne una valoració més acurada i, sobretot, cal detenir-se una mica en alguns aspectes que generalment es deixen de banda en analitzar la integració comunitària.

És evident que la incorporació espanyola a la CEE resulta, a hores d'ara, inqüestionable, atès el lloc que ocupem en la divisió internacional del treball, la concentració exportadora en aquest mercat i la vocació cultural i política europeista majoritària. Tanmateix, l'acceptació de la meta final no ens ha de fer oblidar aspectes substancials, com ara si s'ha signat el millor tractat possible o si, per contra, la urgència de concloure positivament la negociació ha originat moltes concessions i el sacrifici de determinats sectors.

Una Europa que no vol ser-ho

L'Europa cap a la qual ens dirigim no és ni de bon tros l'Europa en auge dels anys 50, l'Europa del Tractat de Roma. Una economia en crisi com la nostra es prepara per a integrar-se en un conjunt d'economies també en crisi, i cal no esperar (com algunes veus irreflexives tracten de presentar) que la «locomotora» europea impulsarà la reactivació espanyola.

La integració espanyola i portuguesa es produeix en uns moments en què el creixement europeu es troba alentit (2,1 % d'increment del PIB durant 1984, enfront del 6,8 % dels EUA i el 5,9 % del Japó), fins a extrems que fan que alguns parlen d'un declivi industrial del continent. És innegable que el sector secundari pateix les conseqüències de la crisi a la CEE amb especial virulència (ha perdut l'11 % de la seua ocupació entre 1975 i



Nivell del PIB per habitant/mitjana 1977, 1979 i 1981 (a preus corrents i paritat de poder adquisitiu)

1982, mentre les altres dues potències industrials l'incrementaren).

Com veiem, parlem d'un marc europeu afectat per greus problemes i que tracta de definir algunes estratègies autònomes que li possibiliten la supervivència davant altres grans centres d'expansió econòmica. Una Europa que, a més, es presenta amb una gran heterogeneïtat interna, pel que fa a les estructures econòmiques dels diferents països i a les seves polítiques. No podem, doncs, parlar d'una única Europa, per més que les polítiques econòmiques de caire neoliberal hi siguen les predominants, ja que les diferències entre els distints governs són ben paleses.

D'altra banda, tampoc no podem parlar amb propietat d'una política eco-

	<i>País Valencià</i>	<i>Estat espanyol</i>
CEE	58,5	45,5
OPEP	12,8	15
EUA	11	6,4
Europa (sense la CEE)	4,6	7,6
Comecon	1,8	2,3
Altres zones	11,3	22,8

nòmica comunitària. La CEE no té a hores d'ara una política econòmica conjunta, ni progressista ni conservadora, per eixir de la crisi. En efecte, més enllà d'una política agrícola, d'algun esbós de política aranzelària, etc, no hi ha una política econòmica europea, malgrat algunes declaracions grandilo-

qüents. És evident que poca política econòmica es pot fer amb un pressupost que només suposa el 0,91 % del PIB de la Comunitat (la qual cosa qüestiona seriosament la possibilitat d'un veritable projecte polític europeïsta), especialment si considerem que al voltant del 70 % es destina a la política agrària.

Aquest projecte europeu travessa també una crisi d'identitat, perquè les circumstàncies actuals són molt diferents a les que inspiraren el Tractat de Roma i, per tant, l'esperit de cooperació també ha canviat de forma substancial. Difícilment podem reconèixer en la realitat comunitària la voluntat, expressada en 1957, de «promoure, mitjançant l'establiment d'un mercat comú i la progressiva aproximació de les polítiques econòmiques dels estats membres, un desenvolupament harmoniós de les activitats econòmiques en el conjunt de la Comunitat, una expansió contínua i equilibrada, una estabilitat creixent, una elevació accelerada del nivell de vida i unes relacions més estretes entre els estats que la integren».

Llibres valencians a preus populars Premis Ciutat de València, 1985



Excm. Ajuntament de València
Delegació de Cultura



¿Com afectarà la integració els distints sectors econòmics valencians?

Ens troben, tanmateix, enfront d'una CEE que ha travessat un període molt crític en l'estructuració interna, amb les dissensions britàniques respecte a l'aportació al pressupost (saldades finalment amb el compromís de tornar-los una part d'aquesta aportació), i que a hores d'ara s'enfronta al repte de la modernització i la institucionalització definitives.

Modernització que haurà de passar necessàriament per l'aprofundiment de la unitat econòmica com a primera passa per a una eventual unitat política. Aprofundiment que implica, en primer lloc, aconseguir el veritable mercat comú, encara inexistente (a causa del proteccionisme derivat d'exigències tècniques per a les importacions que supera, fins i tot, l'arancel), i un desenvolupament de la resta de polítiques comunitàries (industrial, regional, monetària, etc.) molt més eficaç que el conegut fins ara.

Potser amb la incorporació d'Espanya i Portugal

(malgrat els inevitables problemes d'ajust que això suposarà) serà possible de posar realment en marxa un projecte europeista avui encara ajornat per la primàcia de forts interessos que entrebanquen aquest porcés.

La integració vista des del País Valencià

Tanmateix, el que en aquestes pàgines ens sembla veritablement important és analitzar la integra-

ció en la CEE des de la realitat actual del País Valencià. ¿Què fa un país com el que tenim, amb els seus problemes i les seues potencialitats, a l'Euroba dels dotze i en el futur projecte europeu? ¿Amb quin esperit i amb quines mesures pràctiques hem d'abordar la integració?

El País Valencià (que aproximadament conté l'1% del total de ciutadans de la CEE) és a priori un territori altament afectat per l'ampliació comunitària. En efecte, un país amb un sector agrari important i competitiu, i amb una indústria significativament exportadora, ha d'estar directament implicat en un procés d'aquesta mena.

L'economia valenciana ocupa un lloc en la divisió internacional del treball especialitzat en una agricultura dinàmica i productiva, i en la producció de béns industrials de consum intensius en mà d'obra i d'alguns béns intermedis que fa que Europa siga el seu mercat natural i, alhora, un punt de referència fonamental per a la seua competitivitat. La complementarietat d'ambdues economies és evident, tot i els conflictes que en alguns aspectes es produeixen.

En aquest sentit, la integració és fonamental per a una economia que tradicionalment ha estat exportant una part substancial de les seues produccions (no per manca de mercats interns, sinó pels avantatges comparatius) o que compta amb un sector turístic de certa envergadura. L'economia valenciana ha estat, si no en els mètodes productius i en el marc institucional, si en els mercats, una economia integrada en Europa. És per això que l'adhesió es presenta com un fet desitjable i d'efectes beneficiosos per al País Valencià.

Ara bé, aquesta impressió inicial xoca frontalment amb la realitat econòmica i política valenciana. La integració es produeix en un moment crític per a l'aparell productiu valencià, que ha d'afrontar simultàniament la reconversió i una forta reducció de la protecció aranzelària del passat. Sorpren, doncs, l'aparent passivitat amb què des d'instàncies oficials i privades s'aborda aquesta exigència. L'abundància de papers sobre el tema, de conferències, debats, etc, no s'ha traduït, ni de bon tros, en una situació favorable de l'economia valenciana en el punt d'eixida de la «competició comunitària».

A hores d'ara, no hi ha un coneixement dels efectes de la integració sobre els diferents sectors i l'economia del País Valencià, en conjunt, més enllà de les vaguetats generalitzadores. En conseqüència, tampoc no s'han posat en marxa els mecanismes d'adaptació (de reconversió) a les noves exigències de l'especialització internacional.

Les actituds davant la imminent integració han estat, en general, optimis-

Atur i inflació a la CEE

	Taxes d'atur	Taxes d'inflació
Itàlia	12,5	9,4
França	10,7	6,7
Grècia	8,4	18,2
Irlanda	16,5	6,7
Gran Bretanya	11,6	4,6
RFA	8,5	2,0
Holanda	14,9	2,8
Bèlgica	14,4	5,3
Luxemburg	1,7	2,3
Dinamarca	10,0	5,3
Portugal	11,5	24,9
Espanya	20,6	9,0
País Valencià	20,8	—

tes. La postura de l'administració ha estat clara en aquest sentit (ens beneficiarem del mercat comunitari i de les ajudes al desenvolupament territorial), mentre l'empresariat ha combinat la valoració positiva amb un cert temor en alguns sectors. Així, en alguns casos s'ha contraposat la demanda d'un major proteccionisme (via extensió del període transitori) a l'adopció de veritables mesures de reconversió, bandejades en benefici de posicions defensives.

Aleshores, l'impacte real de la integració en la CEE sobre l'economia valenciana és la gran incògnita actual (i ho serà encara per alguns anys), malgrat l'allau d'interpretacions que se'n fa. És important tenir present que l'experiència d'altres adhesions (la britànica és aclaridora amb fets tans curiosos com el reviscolament del seu sector agrari) demostra que les previsions no acostumen a ser ajustades a la realitat, perquè hi juguen gran quantitat de factors (socials, polítics, institucionals, econòmics, etc). És per això que la manca de l'aparell estadístic escaient no fa sinó aguditzar la situació d'incertesa sobre els resultats reals, els quals han de ser contemplats en un sentit dinàmic, considerant els canvis que aniran produint-se en el futur i les implicacions acumulatives.

Amb aquestes limitacions, la valoració general que es pot fer sobre l'impacte de la integració en l'economia valenciana ha de ser positiu a llarg termini, tant per al sector agrari com per a l'industrial, si aquest es capaç d'adaptar-s'hi activament. L'agricultura de regadiu es veurà beneficiada per l'adhesió (malgrat els inconvenients derivats del llarg període

transitori i la competència de països tercers i, sobretot, la declaració de sensibles per als cítrics). Ara bé, en un context en què la CEE es mostra menys generosa amb els seus agricultors i prepara una PAC de menor intervencionisme (liberalització progressiva de productes com ara les hortalisses), cal que l'agricultura valenciana faça un esforç important d'adaptació i de superació de les deficiències estructurals.

L'agricultura de secà presenta un panorama més complicat, a causa dels baixos nivells de productivitat i el caràcter regressiu d'alguns conreus (motors de l'economia de comarques endarrerides, que poden veure agreujada la seua situació). Només la vinya, tot i els excedents comunitaris i les limitacions que se'n deriven, presenta un panorama més optimista, a causa de la potenciació de les denominacions d'origen. Aquesta agricultura haurà d'abordar, doncs, polítiques específiques de readaptació, junt amb els nous mecanismes a introduir en tota l'agricultura valenciana, com ara les Organitzacions Professionals Agràries (de difícil implantació, atesa l'actual manca de mecanismes d'aquest tipus).

La indústria valenciana s'enfronta a la integració en la CEE en un moment especialment crític. La necessària redefinició de l'estructura industrial del passat, la crisi dels sectors tradicionals, la manca d'una política d'adaptació activa, etc, no són les millors circumstàncies per a obrir-se a la competència de països més desenvolupats i reduir la protecció respecte als nous països industrialitzats de produccions molt similars a les nostres.

És per això que un procés que pot ser molt positiu



Un país amb una agricultura dinàmica i productiva

per a la indústria (que encara conserva importants avantatges comparatius respecte al conjunt de la CEE) pot esdevenir catastròfic, si no s'hi prenen les mesures adients. El problema no és, doncs, la integració, sinó la reconversió d'un aparell productiu amb problemes tecnològics i mancat encara de molts dels aspectes qualitius que poden fer atractives les nostres produccions.

Si es produeix aquesta adaptació activa (ajornada durant molts anys a canvi de beneficis conjunturals, malgrat la inexorabilitat de l'adhesió), alguns sectors poden eixir-ne particularment beneficiats. Recents anàlisis de la Facultat d'Econòmiques de València indiquen que sectors com ara el taulell, la ceràmica artística, el moble de disseny, els tèxtils per a la llar o els productes agroalimentaris poden obtenir-ne uns bons resultats. Els sectors més afectats serien, per contra, el joguet, la fusta, les catifes, etc (enca-

ra que cal un estudi més detallat dels efectes concrets).

L'autonomia del País Valencià, afectada per la política comunitària

Una conseqüència important que la integració té per al País Valencià és la primacia del dret comunitari, la qual cosa pot afectar les competències de la Generalitat i el seu exercici. Una interpretació restrictiva de la cessió de sobirania per part de l'Estat espanyol a la CEE pot implicar, de fet, una reedició de la Loapa i del seu efecte de reducció de les competències autonòmiques.

En concret, l'article 27 de l'Estatut (que regula la preferència, en matèria de competència exclusiva, del dret valencià sobre qualsevol altre) es veurà modificat per l'adhesió al Tractat de Roma, i la possibilitat d'efectes sobre l'autonomia és molt més que una eventualitat. L'entrada del Tribunal de Justícia de Lu-



/ Arxiu

tes ni inclou projectes específics i detallats d'infraestructura o de desenvolupament territorial susceptibles d'integració en el Feder. Els canvis en la filosofia dels Programes Comunitaris (s'ha passat de projectes puntuals a projectes integrats) fan que a hores d'ara el País Valencià es trobe endarrerit respecte a d'altres comunitats, com Euskadi i Catalunya, amb projectes enllestits.

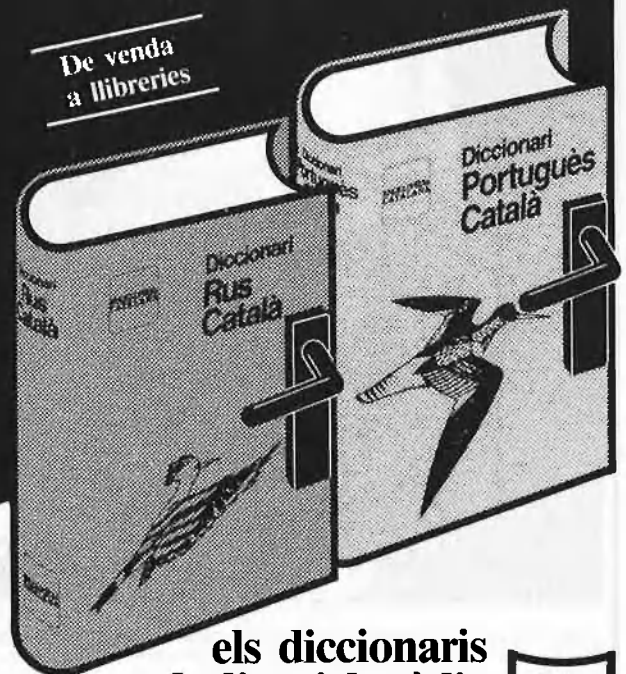
A més, el canvi recent en la normativa reguladora del Feder ha deixat obsolet el plantejament que feia el PEV (la qual cosa, si més no, significa una desinformació evident). Si l'Estat espanyol aplica el sistema francès d'incorporar els retorns del Feder directament al pressupost de l'estat (i la recent visita de tècnics del Ministeri d'Economia a París sembla anar en aquesta direcció), es produiran greus limitacions a la capacitat de les autonomies per a desenvolupar projectes territorials propis.

En definitiva, tot just hem encetat un procés que a llarg termini tindrà possiblement un efecte positiu per a l'economia del País Valencià, però que en el futur immediat suposarà un xoc important, derivat de l'entrada (bàsicament fortes pressions inflacionistes), amb incertes conseqüències per a una economia en crisi. No cal ser, doncs, excessivament optimistes, ja que aquesta integració (lògica, d'altra banda) no pot solucionar els problemes de l'economia valenciana. Hem de mirar amb realisme l'Europa que ens espera i dirigir els nostres esforços cap a una concepció diferent de la política econòmica europea i a una veritable construcció d'una Europa dels pobles, que supere les insuficiències de l'actual CEE.

xemburg en la delimitació de conflictes entre administració central i autònoma pot incrementar la ja significativa conflictivitat jurídica del procés de descentralització de l'estat. Especialment greus poden ser les limitacions a les actuacions de política territorial i d'incentius a la localització derivades de la normativa comunitària i que vindrien a retallar l'aplicació d'instruments dirigits a superar els efectes de la crisi industrial.

D'altra banda, des d'instàncies oficials s'ha insistit molt en la possibilitat que el País Valencià pugui accedir a les ajudes comunitàries derivades del Feder (Fons Europeu de Desenvolupament Regional). En aquest sentit, es va presentar el PEV com el mecanisme que permetria la inclusió de projectes valencians en els plans comunitaris. Tanmateix, el Programa de la Generalitat Valenciana és bàsicament descriptiu i no proposa mesures polítiques concre-

Més "portes obertes" al món ara Rus-Català i Portuguès-Català



els diccionaris de l'enciclopèdia



Enciclopèdia Catalana. Avda. Diagonal, 357 - 08037 Barcelona. Tel. 207 46 11
Desitjo rebre més informació dels diccionaris de l'Enciclopèdia

18

Nom _____

Adreça _____

Població _____ Tel. _____